

SLOVENSKI LIST

Izhaja vsak ponedeljek zjutraj

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 3487, interurban 3487
Rokopisi se ne vračajo

Posamezna št. 1 Din, mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. Celoletna naročnina 50 Din, polletna 25 Din, četrletna 13 Din. Inserati po dogovoru

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6/III
Poštni ček, račun, Ljubljana 15.179
Telefon šte. 2549

Socialna okrožnica Pija XI.

Pija XI.

Rim, 17. maja. Sv. oče Pij XI. je, kakor je bilo napovedano, ob 40-letnem jubileju enciklike Leona XIII. »Rerum novarum« objavil novo encikliko o delavskem in socialnem vprašanju, ki se začne z besedami: »Quadragesimo anno«.

Socialna enciklika Pija XI. vsebuje tri glavne dele:

V prvem delu razpravlja

o blagodatih Leonove enciklike »Rerum novarum«,

ki služi za trden temelj in je obenem krepak pogon za ureditev novega družabnega in gospodarskega reda na katoliških načelih. Pred 40. leti je enciklika »Rerum novarum« vzbudila smisel za delavsko izobrazbo in za družabno gospodarsko preobnovo delavstva, mu dala zavest človeškega in krščanskega dostojanstva, ga navajala k smotrenemu delovanju za pravno in gospodarske zahteve ter vsposobila, da je delavstvo na področju svojih interesov moglo prevzeti celo vodilno vlogo. Postopoma je v novem duhu porojena socialna politika iz javnega življenja izrinila vladajoči liberalizem v duhu pravičnosti. Z neomajno odločnostjo se je borila za pravico delavstva do združevanja, ki ga je delavstvu odrekil liberalizem. Na ta način so nastale številne organizacije, ne samo delavcev, ampak tudi rokodelcev, kmetov in mnogih drugih, ki so se trudili, da bi česu primerno udeležili načela, ki jih je javno proglasil Leon XIII. S tem so si pridobili mnogo zaslug ne samo za Cerkev, ampak tudi za posvetno kulturo in za družabni dobrobit. S polno pravico zaključuje sv. oče ta del svoje enciklike z ugotovitvijo: izkušnje prešlih štiridesetletij so pokazale, da se je »Rerum novarum« res uveljavila ko »magna charta« vsega katoliškega socialnega delovanja.

V drugem delu motri sv. oče predmete, ki so v ospredju razprave ali pa, ki se zdijo potrebni avtoritativne razjasnitve z ozirom na spremenjene sodobne razmere. Najprej ugotavlja, da je pravica Cerkev in njenega poglavarja, kakor je pred 40. leti storil že Leon XIII. in ne le pravica, ampak tudi stroga dolžnost, posegati v vprašanja, ki se tičejo človeške družbe — ne sicer kar tiče tehničnih strani — pač pa v kolikor tiče naravnih zakonov in Evangelija.

Potrjuje nauk o lastnini, kakor ga uči Cerkev in kakor ga je proglasil Leon XIII. z ozirom na dvojni značaj lastnine, na njeno individualno in socialno naravo. Žigosa zablode sebičnega individualizma za prav tako škodljive kakor zmote kolektivismu ter poudarja dolžnosti, ki izvirajo iz lastniške pravice. Zraven pa pristavlja, da ima državna oblast svoje pravice do zasebne lastnine posameznikov.

K razmerju

kapitala in dela

teh obeh nasprotnikov v okviru sedanjega gospodarskega reda, poudarja sv. oče, da nobeden od obeh delov ne sme sadov skupnega sodelovanja zahtevati samo zase ter navaja jasne besede Leona XIII.: »Kakor kapital ne more obstati brez dela, tako tudi delo ne more ob-

stati brez kapitala.« V preteklosti je v razmerje med delom in kapitalom brez dvoma nastalo preveč nepravilno nesorazmerje, saj vidimo na eni strani ogromna premoženja v roki male pešice prebogatih, na drugi strani pa vidimo nepregledno množico ljudi, ki se žive le od zaslužka svojega meznega dela, ki nimajo ničesar drugega kakor svojo delovno moč.

Nova ureditev vsega gospodarstva je neobhodno potrebna

Ta ureditev se mora prilagoditi zahtevam socialne pravičnosti v tej obliki, da bo skupni donos kapitala in dela bolj pravično razdeljen. S tem prihajamo k tisti zahtevi, ki jo je Leon XIII. tako nujno poudaril: k deproletarizaciji proletarcev. Različnost družabnih življenjskih razmer v krogu družine človeštva je stvarnik modro hotel in zaradi tega ne more izginiti. Toda trajno proletarstvo ne sme biti trajno in običajno stanje za večji del človeštva. Brezposelno meznost delavstva mora dobiti možnost, da se sčasoma dokopije do primernega blagostanja.

Ta smoter se bo v danem stanju stvari mogel doseči le na podlagi pravičnih in primernih mezd. Poštenemu delavcu mora višina mezde omogočiti ne le pošteno preživljanje samega sebe, ampak tudi zmagovati bremena za njegovo družino, ter mu poleg tega omogočiti, da si svoje stanje na označeni način uspešno izboljša.

sv. oče v splošnih potezih

V končnem odstavku drugega dela zariše

novi družabni red po zapovedih pravičnosti

Iz boja med razredi se moramo povzpeti do složnega sodelovanja stanov. Delo ne sme biti na stopnji poljubnega blaga, ampak ga je treba spoštovati z ozirom na človeško dostojanstvo delavčev. Različnost poklicnih stanov, raznolikost dobrin in dela naj se sklenejo v skupno blaginjo. Človeška družba bo tem odkritosrežnejše složna in tem popolnejše urejena, čim zvesteje bodo vsi in vsak izvrševali dolžnosti svojega poklica.

V tretjem delu sv. oče s svojega apostolskega sedeža podaja splošen

pregled o stanju sedaj vladajočega gospodarjenja

Ne da bi dosedanje gospodarjenje izrecno označil za slabo, poudarja, da ga označujejo težke napake in hibe. Na mestu prejšnje brezmejne konkurenčne svobode je nastopilo neizmerno kopičenje gospodarske moči ne samo v okviru posameznih gospodarstev, ampak je resnična svetovna moč združena v rokah malo ljudi, kar se je izmaličilo v brezobzirno gospodarjenje in vladanje. Edina učinkovita pomoč proti temu narobe obrujenemu redu je, kakor je že poprej označeno, v tem, da se vrnemo k preizkušenim načelom krščanskega družbeslovja ter ta nauk apliciramo na kapital, na delo in na njuno medsebojno razmerje.

Tudi socializem, ki se je ponašal, da ima v sebi zdravilno sredstvo, ki bo zlo ozdravilo pri korenini, katero zdravilo pa je bilo? Še škodljivejše, kakor pa prejšnje zlo, se je od časov Leona XIII. temeljito izprevergel. Razklal se je v dve smeri. Ena izvaja socialistična načela do skrajnih posledic. Ta smer je prevzela naziv komunizem. Izven vsake razprave je, da ni združljiva z naukom Cerkev. Druga smer, ki se še dalje nazivlje socializem, je svoje programe že močno ertala in se je v mnogokateri točki več ali manj približala katoliškim socialnim principom, tako zelo, da se mnogi sprašujejo, jeli razen razlike v imenu med obema še kaj spornega. Sv. oče izjavlja slovesno in brez ovinkov sledeče:

Tudi po teh dalekosežnih ublažitvah in vključitvah, da je mnogo njegovih zahtev v skladu s pravičnostjo in da jih tudi Cerkev zastopa, socializem (dokler ostaja pravi socializem) temelji na takem družabnem pojmovanju, ki je tako čisto različno od pravega pojmovanja o človeški družbi, kakršno poznamo iz Evangelija, in tako nasprotno krščanskemu pojmovanju človeške družbe, da je vsaka načelna združitev z njim vedno in v vseh okoliščinah izključena. Ničče ne more istočasno biti dober katoličan in resničen socialist. — Tu sv. oče z očetovsko ljubeznijo vabi in sviri zablodle svoje

sinove, ki so v zmotnih nadah zašli v tabor socializma, naj se skoro vrnejo k svoji materi Cerkev, ki so jo po pravici zapustili ter naj stopijo v plemenito četo onih, ki so vse svoje sile posvetili temu, da bi človeško družbo v pravičnosti in ljubezni prerodili po naukih Leona XIII.

Pri označbi sredstev za ozdravljenje sedanje bede sv. oče z bistrim pogledom razkriva

korenine vsega nereda

Bodisi današnje gospodarstvo kakor tudi socializem gledata izključno na zemeljsko stran in pozabljata na Boga in na večnost. Glavno zdravilno sredstvo je treba tedaj dati tej korenini. Sree in duha je treba obrniti k Bogu in ju napolniti z višjimi in plemenitejšimi prizadevanji. V ta namen je treba brez odloga započeti temeljito naravno obnovo, obnovo vlade pravice, ki naj vsemu družabnemu gospodarstvu da svoj pečat. Tudi potem bo še ostalo dovolj prostora za udejstvovanje ljubezni, ki je in bo vedno ostala edina pristna in močna vez, ki bo ljudi združila v enoto prave družine.

Pri tej obnovi družbe na podlagi Evangelija in krščanske ljubezni morajo sodelovati vsi ljudje, ki so dobre volje. Zato sv. oče z veseljem zre mnogoštevilna prizadevanja in prireditve v raznih deželah kakor tudi vsemu, s katero se ne le duhovščina ampak tudi laiki pa tudi mladina udejstvujejo v duhu Katoliške akcije. Z očetovskimi besedami daje sv. oče poguma za nadaljno vno in prizadevanja temu vzvišenemu smotru. Če bi se pa stvari razvile v smeri, ki nasprotuje krščanskim načelom, kar mnogi že in pričakujejo, bi bilo to strahovit polom. Cerkev se sama zase nima kaj bati, ker ve, da ji je obljubljeno, da ostane nepremagljiva. Ampak Cerkev se boji za toliko svojih otrok, za tako mnogo duš, ki bodo pogubljene. Zato mora vsakdo na svoje mesto in v svojem delokrogu sodelovati za skupni blagor v popolni edinosti in složnosti ter ničesar drugega ne iskati, kakor božje stvari in Kraljestva Jezusa Kristusa.

Ta očetovski opomin je višek znamenite okrožnice, ki jo sv. oče nujno v dragocen jubilejni dar svojim ljubljanim sinovom in vsemu svetu. Na koncu prosi Boga za božji blagoslov.

Proces proti katoličanom v Litvi

Vojno sodišča v Kovnu - Senzacionalna izjava Voldemarasa

Kovno, 17. maja. S. Te dni se je pričel pred vojnimi sodiščem proces proti osmim dijakom katoliške dijaške zveze »Ateitininkai«, štirim duhovnikom in dvema sodelavcema katoliške akcije. Sodišču predseduje polkovnik Budrevicius, državni pravdnik je major Gudavičius. Zagovorniki so najbolj znani odvetniki Litve najrazličnejših struj, ki so se deloma prostovoljno ponudili obtožencem, da jih branijo. Javnost ima obtožence za predbojevnike za svobodo organizacij, za pravičnost in naravne človečanske pravice pod diktaturo. V začetku razprave je bila na povelje vojnega ministra javnost, vključevši časnikarje, izključena, sodna dvorana pa zastražena s policisti. Sodno posloplje je radi tega oblegano od občinstva in dijaštva. Policija je že

izvršila več aretacij. Preteklo nedeljo so bili po vseh cerkvah države verniki s prižnice pozvani, naj molijo za srečen izid procesa. Odnošaji vlade do Vatikana so se še bolj poslabšali. Računajo s popolnim prelomom, litvinski poslanik pri Vatikanu je odpoklican in se je vrnil v Kovno.

Kakor znano, je bivši ministrski predsednik in zunanji minister prof. Voldemaras leta 1927. sklenil s sv. stolico konkordat, ki se ga pa žal ni držal, pač pa je začel boj proti katoličanom. Ko je leta 1929. Voldemaras radi spletka svojih lastnih strankinih pristašev — nacionalistov — padel, niso nacionalisti imeli boljšega dela, kakor da so konflikt s katoličani poosttrili. Ker je položaj nacionalistov vedno bolj ogrožen, skuša Vol-

demaras sedaj priti v stik s katoličani in je podal naslednjo značilno izjavo proti svojim bivšim strankinim prijateljem:

»Sedanji boj vlade s cerkvijo, je kulturni boj, ki prizadeva Litvi nepisno škodo. Za papeža, ki ima pod seboj več kakor 300 milijonov katoličanov, pomeni Litva malo, nasprotno pa je simpatija papeža in katoličanov vsega sveta za nas dragocena. Da državni predsednik Smetona ni hotel sprejeti papeškega nuncija Bartolonia, ko se je vrnil iz Rima, je nezaslišana žalitev papeža. Da sveta stolica nato ni prekinila odnosov z Litvo, je vzrok, ker je sedanji vladi spregledala pomanjkanje politične zrelosti in vzgoje in ker je prepričana, da se vlada ne zaveda dalekosežnosti svojih korakov. Cerkev bo izšla iz te vojne kot zmagovalka, država pa bo imela nepregledno škodo.«

Ta izjava Voldemarasa je udarila v vladni tabor kakor strela z jasnega neba. Pisno s to izjavo je kriminalna policija takoj zaplenila.

Zanimiva razsodba haaškega razsodišča

glede obiska manjšinskih šol v poljski Šleziji

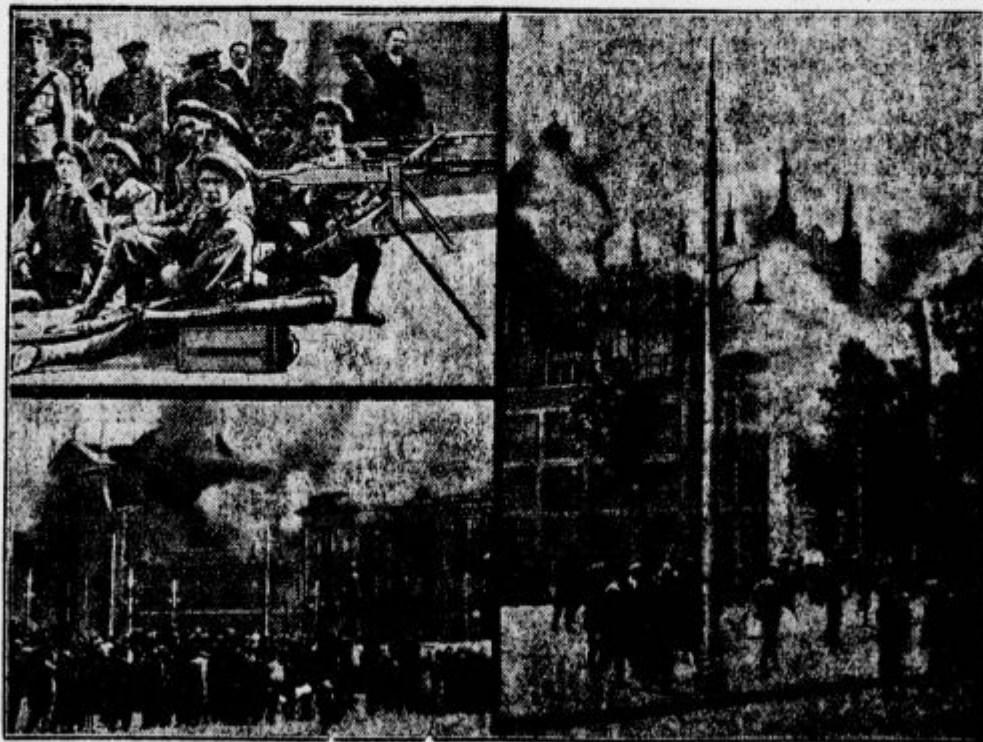
Haag, 17. maja. j. V petek dopoldne se je v tukajšnji Mirovni palači vršila javna seja haaškega razsodišča, katere so se med drugimi udeležili tudi številni zastopniki haaškega diplomatskega zbora. Seja je razpravljala o poljsko-nemškem sporu glede obiska nemških manjšinskih šol v poljski Gornji Šleziji. Šlo je za to, če ima družinski oče v poljski Gornji Šleziji pravico odločiti, ali pošlje svojega otroka v poljsko ali v nemško manjšinsko šolo. Poljska vlada je zastopala v Haagu stališče, da pripada v tej zadevi odločitev poljskim oblastem, ne pa družinskemu očetu. Haaško razsodišče pa je odločilo, da mora biti staršem na prosto dano, v katero šolo hočejo pošiljati svoje otroke. Ta odločitev je bila sprejeta z 11 glasovi proti edinemu glasu poljskega zastopnika.

Zaimis na Dunaju

Atene, 17. maja. s. Predsednik republike Zaimis je včeraj odpotoval na Dunaj, kjer bo ostal incognito 30 do 40 dni. Za čas njegove odsotnosti je prevzel ministrski svet posle predsednika.

Krvavi nemiri v Kairu

Kairo, 17. maja. s. Pri včerajšnjih nemirih je bilo 24 oseb ubitih, 180 pa ranjenih. Med ranjenci je 30 policistov.

Goreči samostani v Španiji. O napadu poulične drubali na samostane in cerkve v Španiji so sedaj došle prve slike. Naše slike kažejo: (levo zgoraj) republikanske čete pripravljene, da branijo neki samostan pred drubaljo — (levo spodaj) goreči jezuitski samostan v Madridu — (desno) goreči nunski samostan v španskem glavnem mestu. Škoda je tem večja, ker je druhal zmetala razne dragocenosti skozi okna na ulico.

Konferenca žená za svetovni mir in razorožitev

Belgrad, 17. maja. 1. Te dni je jugoslovanska prestolnica sprejela v svojo sredino najodličnejše zastopnice ženskih organizacij iz vsega sveta. Zastopnice vseh ženskih kulturnih organizacij so prispele v Belgrad, da prisostvujejo konferenci žena za svetovni mir in razoroževanje. Konferenci predseduje kot častna predsednica ga. Chapman Catt, ki je obenem prva predsednica mednarodne zveze za pravico ženskega glasovanja. Vse seje vodi predsednica te lige Ruth Morgan, delegatinka Zedinjenih držav Sev. Amerike. Konferenci prisostvujejo zastopnice 17 držav. Anglijo zastopa ga. Corbett Aphby, Nemčijo ga. dr. Ulrich-Beil, Bolgarijo ga. Ivanova, Francijo ga. Malaterre-Seliere, Grčijo ga. Papadimitrios, Holandijo Roza Mannone, Madjarsko M. Vambéry, Italijo Giorgia Quartara, Poljsko Scelagovska, Romunijo princezinja Cantapudeni in ga. Jancunesen, Švedsko ga. Leche Löwgren, Češkoslovaško Hneskova, Turčijo ga. Seniha Raub, Urugvaj dr. Pavlina Luizi, Švico Emilie Court, Luksemburg Julie Noeden. Jugoslavijo zastopata predsednica Zveze za ženski pokret gđ. Alojzija Štebi in Leposlava Simić.

Danes dopoldne ob pol 11 se je vršila v dvorani belgrajske univerze svečana otvoritev konference, ki bo trajala od 17. do 19. t. m. Med navzočimi je bilo opaziti tudi najmarkantnejše predstavnice jugoslovanskega žensstva, ki so do dobra napolnile obširno dvorano. Njeno Velicanstvo kraljico Marijo je zastopala dvorna dama gđ. Milka Grujić, vojnega ministra general Mihajlo Bedi, min. predsednika gđ. inspektor Budimirović; od diplomatskega zbora smo opazili francoskega poslanika Emila Darda, angleškega poslanika dr. Hendersona, češkoslov. poslanika dr. Fliederja, poljskega poslanika Ba-

binskega, grškega poslanika Melanda ter bolgarskega odpravnika poslov Stojilova. Konferenco je otvorila predsednica Ruth Morgan, ki je uvodoma pozdravila zastopnika drž. oblasti ter navzoče delegatince 17 držav. Predsednica Alijančne zveze žena gđ. Corbett Aphby je nato predstavila konferenci vse delegatince na kongresu. Pozdravne govore so imele še naslednje: Predsednica ženskega gibanja v Jugoslaviji gđ. Alojzija Štebi, pomočnik zunanjega ministra dr. Ljubo Bakotić in podpredsednik belgrajske občine dr. Milan Stojadinović.

Nato je imela predsednica gđ. Corbett Aphby predavanje, v katerem je popisala namen Zveze žena, ki gre za doseg popolnega svetovnega mira. Ga. Ruth Morgan je imela predavanje, v katerem je poudarjala težino svetovne gospodarske krize ter razlagala naloge žensstva za omiljenje današnjega težkega gospodarskega stanja, v katerem se nahaja človeška družba.

V imenu mednarodne zveze akademsko izobraženih žena je govorila doktorica Albalala. Potem je pozdravila konferenco v imenu iberskih ter španjolskih ameriških žena gđ. dr. Pavlina Luizi, delegatinka Urugvaja. Nato je izrekla dobrodošlico v imenu jugoslovanske lige za D. N. dr. Ibrovac.

Po končani konferenci so se delegatince podelale na razstavo, katero je priredilo Kolo srbskih sestara v čast inozemskim gostom.

Popoldne ob pol 3. ure se je konferenca nadaljevala. Na dnevnem redu je bila razprava o svetovni gospodarski krizi. K stvari so govorile gđ. Delaisi iz Francije, dr. Elza Ulrich-Beil iz Nemčije in romunska princezinja Cantapudeni. — Zvečer je bila v čast delegatinc svečana soareja v paviljonu Cvetke Suzorić na Kalimegdanu.

Za omiljenje svetovne gosp. krize

Zeneva, 17. maja. AA. Po sobotni razpravi v evropskem odboru o nemškem, italijanskem in francoskem gospodarskem načrtu izgleda, da jih bodo predložili v nadaljno razpravo pododboru, ker italijanski zunanji minister Grandi odločno nasprotuje nekaterim zamislim francoskega in nemškega osnutka. Prav tako se proti nekaterim točkam teh načrtov tudi francoski zunanji minister Briand. Pojasnilo o francoskem gospodarskem načrtu, ki ga je podal francoski državni tajnik Poncet, ga ni preveč pojasnilo. Povedal ni veliko novega. Nekateri naglašajo, da so poskušali udejstviti neke ideje francoskega načrta že prej, da pa niso imeli uspeha. Tako poudarjajo, da je kontrola Društva narodov nad financami nekaterih držav neizvedljiva, ker da so gospodarske razmere sedaj popolnoma različne od onih, ki so vladale v inflacijski dobi. Dalje naglašajo, da Društvo narodov nima namena oteževati normalnega razvoja izmenjave kapitala. To nalogo mora opravljati svetovna banka za mednarodna izplačila v Bazlu.

Rezultat sobotne debate pa je, da so se delegati prepričali o potrebi energičnih korakov, da se omili sedanja svetovna gospodarska kriza.

Francoska spomenica proti carinski uniji

Zeneva, 17. maja. u. Francoska delegacija je porabila nedeljo za to, da je izdala že napovedano spomenico proti nameravani nemško-avstrijski carinski uniji. Spomenica je pa očitno namenjena priprava za veliko debato, ki se bo začela jutri v svetu D. N., pa so jo prvotno nameravali razdeliti šele pri

začetku razprave v svetu D. N. Vzrok za to, da so spomenico nenadoma izdali že v nedeljo, je ta, da se je proti dogovoru že v soboto začela razprava o carinski uniji v evropski komisiji. Tako se je bomba razpočila predčasno in je francoska delegacija pospešila izdajo spomenice, v kateri dokazuje z gospodarskimi, političnimi in predvsem juridičnimi argumenti nedopustnost te carinske unije.

Po večeršnjem govoru italijanskega zunanjega ministra Grandija je jasno, da ta avstrijsko-nemški carinski načrt razven v Nemčiji in Avstriji nima mnogo prijateljev.

Madžari demonstrirajo

Budimpešta, 17. maja. ž. Ob majskem zasedanju sveta D. N. v Zenevi je danes madjarska liga za revizijo mirovnih pogodb skupno z drugimi madjarskimi patriotskimi organizacijami priredila po vsej Madjarski manifestacije proti trianonski mirovni pogodbi. V Budimpešti sami se je demonstracijskega spreveda udeležilo 500 avtomobilov in nad 100.000 ljudi. Na trgu Svobode je govorilo več govornikov proti vsiljenemu miru. Poslali so brzojavko svetu D. N., v kateri naglašajo nevrzdržnost trianonske mirovne pogodbe in njeno takojšnjo revizijo. Poleg drugih govornikov so govorili tudi inozemski delegati, med njimi italijanski častnik Gino Cuchetti, predsednik macedonskega narodnega odbora Eftimov, in delegata slovaške svetovne zveze ter zveze slovaških emigrantov. Zborovanje je poteklo brez incidenta.

Sijajen uspeh mladega šahov. mojstra Pirca

Tretja partija med velemojstrom Spielmannom in Pircem je končala z zmago Pirca.

Maribor, 17. maja.

Danes dopoldne se je nadaljevala tretja partija med velemojstrom Spielmannom in Pircem, ki je bila včeraj po 35. potezi prekinjena ob boljšem stanju Pirca. Svojo boljšo pozicijo je znal Pirc izkoristiti in se je danes Spielmann po 60. potezi udal. Stanje po tretji partiji je: Pirc 2 točki, Spielmann 1 točka. Mariborčani so vsekakor sprejeli z veseljem na znanje redek uspeh mladega talentiranega Mariborčana.

Odličen Francoz v Ljubljani

Ljubljana, 17. maja. AA. Z današnjim popoldanskim brzovlakom je ob 17.20 prispel iz Zagreba v Ljubljano profesor na College de France v Parizu g. Antoine Meillet, znameniti jezikoslovec in predsednik instituta za slovanske studije v Parizu. Na kolodvoru so ga sprejeli prav številni odlični predstavniki, tako v imenu ljubljanske univerze dekan filozofske fakultete dr. Jakob Kelemina in univ. prof. dr. Fran Ramovš in dr. Karel Ostir. Nadalje so bili navzoči: zastopnik francoskega instituta lektor Marcel Vey, tajnik Boris Jaklič in prof. Prezeli.

Odlični znanstvenik bo jutri v ponedeljek ob 18 predaval v zbornici univerze o najstarejših fazah do evropskih jezikov, saj je g. prof. Meillet svetovno znan indoevropeist. Na čast slavnemu gostu priredi naša univerza jutri slavnostno večerjo v hotelu Bellevue.

Obvarujete se poznejših očitkov, če privadite svoje otroke ob pravem času na vsakdanjo nego zob in ust z Odolom! Razkužujoči učinek te ustne vode, ki jo priporočajo zdravniški specialisti, obvaruje otroke pred zobno gnilobo in njenimi posledicami ter jim da zdravo in čisto sapo. Odol pomeni izvir zdravja in veselja v otrokovem življenju! Ima moč v vsaki kapljici!

Generalna stavka v severni Franciji

Paris, 17. maja. U. Jutri se bo začela generalna stavka v tekstilni industriji severne Francije na ozemlju Roubaix Tourcoing, kjer se nahaja 400 industrij z več kot 120.000 delavci. Zveza tekstilnih delavcev se je sicer odrekla 10 odstotnemu znižanju mezd, zato pa je zahtevala, da se odpravijo 4 odst. premije za akordno delo. Delavske strokovne zveze so to zahtevo odklonile, ker pomeni to dejansko znižanje mezd za 4 odstotke, pri čemer se industrija ni odrekla nadaljnjemu znižanju. Oblasti so poslale v to ozemlje 15 čet orožništva.

Kralj Amanulah tožen

Paris, 17. maja. U. Pariško sodišče bo imelo te dni razpravljati o veliki tožbi za odškodnino, ki izvira iz svoječasne nakupovanja orožja po bivšem afganistanskem kralju Amanullahu. Afganistanski poslanik v Parizu Gulani Nabi kan je leta 1928. dal naročilo rusnemu emigrantu ing. Hanukjevu, da nakupi za kralja Amanullahu 50.000 pušk, popolnoma opremljenih, in 50 milijonov nabojev. Hanukjev je naročilo sprejel, potem pa je dobil še nadaljnji nalog, da izposluje počijo 50 milijonov frankov za financiranje te kupčije. Drugi dan je šel inženjer v London in dobil v angleškem vojnem ministrstvu zahtevano število pušk. Nekoliko časa pozneje se mu je posrečilo uajti tudi dve finančni skupini, ki sta bili pripravljene financirati to kupčijo. Londonski afganistanski poslanik pa je izjavil, ko je finančna skupina zahtevala jamstva za posojilo, da sme podpisati samo akceptirane menice. Ker v Londonu kljub pooblaštilu pariškega afganistanskega poslanika niso hoteli poznati menic, je vsa kupčija propadla. Par mesecev nato je bil pa Amanullah pregnan iz Afganistana, njegov pariški poslanik pa zamenjan z drugim. Ru-

ski inženjer Hanukjev je sedaj vložil odškodninsko tožbo proti bivšemu poslaniku in kralju Amanullahu. V tožbi zahteva 13 milijonov frankov kot odškodnino za prelomev pogodbe, povračilo stroškov in izgubo dobička.

Trije letalci se abili

Stockholm, 17. maja. U. V bližini Västeraasa se je včeraj ponesrečilo vojaško letalo tipa »Hansa«. Strmoglavilo je na tla takoj nato, ko se je dvignilo v zrak. Vsi trije letalci so mrtvi. Med njimi je tudi narednik Svenson, ki se je svoječasnno udeležil švedske pomožne ekspedicije na Spitzberge, da reši Nobila.

Tragedija v grönlandskem ledu

Junaška smrt učenjaka dr. Wegenerja

Berlin, 16. maja. Sem je prispela radio-brzojavka rešilne ekspedicije, ki je v Grönlandiji iskala pogrešanega nemškega učenjaka dr. Wegenerja. Ta brzojavka že podrobneje opisuje tragedijo, ki se je odigrala tam v zadnji zimi. Po 40 dnevem truden polnem maršu, je dr. Wegener 30. oktobra lanskega leta dosegel neko postajo, ki leži nekako v sredini Grönlandije in je oddaljena od njene vzhodne obale 500 kilometrov, od zapadne pa 400 kilometrov. Njegovemu spremljevalcu dr. Löweju so zmrznili vsi prsti na nogah. Kljub silni utrujenosti pa si je dr. Wegener dovolil le poldrug dan počitka in takoj nato odšel s svojim grönlandskim spremljevalcem proti zapadu. Očitno je nameraval dospeti do glavnega dela ekspedicije na zapadu Grönlandije.

Pri iskanju dr. Wegenerjevih sledov je rešilna ekspedicija našla 150 kilometrov od izhodišča dr. Wegenerjeve sani. 60 kilometrov naprej pa je našla njegove smuči, ki jih je zasadi v sneg kakor kažipot. To so zadnji ostanke, ki so jih našli od dr. Wegenerja. Skoro ni več nobenega dvoma, da je genialni učenjak našel v večnem ledu smrt.

Dunajska vremenska napoved: Oblačno. Temperatura se bo le malo izpremenila.

NEDELJSKI SPORT

Gradjanski-Primorje 2:1 (0:1)

Zagreb, 17. maja. ž. Na igrišču Gradjanskega se je danes zbralo 3500 ljudi. Odigrala se je tekma za prvenstvo lige med ljubljanskim Primorjem in zagrebškim Gradjanskim. Tekmo je sodil dobro ing. Popović iz Belgrada. V pričetku igre je Gradjanski ostro startal. V prvi minuti že je Jančigaj branil oster strel. Indirektni strel na gol rešila branilca. V četrti minuti pride P. do nasprotnikovega gola in doseže kot, ki ga pa za strelja out. Igra se nervozno. Nobeno moštvo se ne more prav razviti. V 8. minuti kot za Gradjanski. V 9. min. strelja desno krilo ostro v vrata P. Jančigaj brani odlično. V 11. min. ustaviš branilca G. nevaren napad P. v prihodnji minuti kot za G. Nato odprta igra. P. se znajde in igra odlično. Radi sijajne igre P. se G. odloča k opreznosti igri. V 17. minuti lovi Jančigaj mojstrsko oster strel Stankovića. V 18. min. odbije branilec G. napad Primorjašev z glavo. Nato dva koda za G. V 23. min. vrže Slamič iz sredine igrišča žogo do nasprotnikovi vrat, domačim branilec pa se posreči odbiti nevaren napad. v 27. min. ujame Slapar žogo, prodira sam proti gol, preigra branilca in strelja neubranljivo z desne strani v levi kot: prvi gol za goste! Med zagrebško publiko veliko iznenadenje. Slapar zopet nevarno napada, vendar ga Raković ustavi. G. hoče na vsak način izravnati, Jančigaj pa bravurozno brani vsak strel G. napada. V primorskem napadu je Slapar izvrsten, tako v startu kakor v igri in kombinaciji. Prvi polčas se konča z 1:0 za goste, kljub temu, da so imeli domači večkrat prilike do izravnanja. V 42. min. kot za G. Pred golom nastane gnječa. Jančigaj pa hazardira ter sigurno vjame žogo iz gnječe.

Po odmoru G. ostro napada. Primorski igralci se omejuje le na obrambo. V 22. min. Slamič faulta, prosti strel Stankovića gre preko »zidu« v levi ogel gola, vendar Jančigaj sigurno in mojstrsko vjame žogo. Igra postaja ostrejša. Sodnik ima mnogo posla. Po mnogih napadih G. se mu posreči izenačiti. Jančigaj še nadalje izvrstno brani. Tik pred koncem pa zabije G. zmagonosni gol.

Ostale tekme lig

Osiijek, 17. maja. ž. Prvenstvena tekma med Subotičko Bačko in Gradjanskim iz Veličega Bečkereka je končala s 5:1 (2:1) za Gradjanski.

Subotica, 17. maja. ž. Prvenstvena tekma med Sandom in osiješko Slavijo je končala z 1:0 v korist Slavije.

Belgrad, 17. maja. ž. BSK je premagal v prvenstveni tekmi Jug iz Skoplja z 7:0 (3:0). Jug je igral zelo raztrgano.

Sarajevo, 17. maja. ž. Današnja tekma za državno prvenstvo v sarajevski ligi med Sashom in Slavijo je iznenadila. Sash je sigurno zmagal s 5:0.

Novi Sad, 17. maja. ž. Ligin prvenstvena tekma med tukajšnje Vojvodino in Obilićem iz Vel. Bečkereka je končala s 6:3 (0:2) v korist Vojvodini.

JAVORNIK : DISK 4:1 (1:1).

V Domžalah se je vršila zadnja tekma za prvenstvo pokrajine. Zmagal je Javornik po lepi in napeti igri. Prvenstvo je sicer končano, ker je pa Javornik vložil na L. N. P. radi tekme z Elanom protest, se bo najbrže tekma morala ponoviti. V nasprotnem slučaju si je pa prvenstvo pokrajine priboril Elan.

Zanimanje za tekmo je bilo veliko, prisostvovalo je okoli 500 gledalcev. Domžalci so pa priredili tudi promenačni koncert. Sodil je pa dobro g. Cimperman.

Otvoritev lahkoatletske sezone

Včeraj je priredila Ilirija prvi letošnji miting. Vršla se je sicer že ena prireditve — juniorska —, vendar je smatrati večeršnjo prireditve kot otvoritveno. To pa radi tega, ker je startalo veliko število atletov-seniorjev. Startali so atleti iz Za-

greba, Maribora in pa domači. Vkljub temu, da je bila to prva prireditve in je bilo mogoče prav malo trenirati, bi sodili po udeležbi, da smo že sredi sezone, rezultati pa pokažejo seveda drugače. Z izjemo skoka ob palici ni bil dosežen nikjer dober rezultat. No, ne samo na rezultatih, temveč tudi na organizaciji prireditve je bilo videti pričetek sezone. Program se je zelo počasi izvejal in poleg tega tudi neapraktično. Lahko bi se vršili po dve panogi skupaj in bi bila prireditve veliko bolj zanimiva. Prisostvovalo je precej gledalcev.

Doseženi so bili naslednji rezultati:

100 m: 1. Kovacic (Primorje), 2. Stepišnik (Ilirija) 12.3, 3. Orel (Ilirija) (6 tekmovalcev).

Met krogel: 1. Zupančič Neli 11.98 (Ilirija), 2. Jeglič 11.54 (Ilirija), 3. Stepišnik Milan 11.26 (Ilirija). Tekmovalcev 6.

Tek 1500 m: 1. Kumer K. 4:30.6 (Marathon), 2. Sporn 4:36.8 (Ilirija), 3. Ogrin (Primorje). Tekmovalcev 7.

Skok v višino: Juniorji skupina A: 1. Tršar 1.45 (Primorje), 2. Pribošek 1.40 (Ilirija).

Juniorji skupina B: 1. Gerzinič Leo 1.45 (Ilirija), 2. Vesenjak 1.45 (Ilirija), 3. Sušteršič 1.35 (Ilirija).

Seniorji: 1. Kallay L. 1.70 (Marathon), 2. Zupančič Neli 1.65 (Ilirija), 3. Finec 1.60 (Ilirija), 4. Jeglič 1.60 (Ilirija). Tekmovalcev 11.

100 m: Juniorji skupina B: 1. predtek: 1. Vesenjak 13.2 (Ilirija), 2. Tršar (Primorje), 3. Nagy E. (Ilirija).

2. predtek: 1. Glavnik L. 13.2 (Ilirija), 2. Kossec (Primorje), Gogala (Ilirija).

Finale skupine B: 1. Kossec 13.2 (Primorje), 2. Vesenjak (Ilirija), 3. Tršar (Primorje).

100 m: Juniorji sk. C: 1. Ribnikar 12.8 (Primorje), Černetič, 3. Raič.

Metanje diska: 1. Kallay 34.16 (M), 2. Zupančič N. 33.85 (I), 3. Stepišnik M. 32.06 (I).

400 m: 1. Korče 55.2 (P), 2. Putinja 56.3 (P), 3. Habič (I).

Skok ob palici: 1. Zupančič N. 3.10 (I), 2. Orošy 3 (I), Kallay 2.90 (Marathon).

1000 m juniorji C: 1. Glavnik L. 3 minute, 2. Herić (Zeleznikar), 3. Pogačnik (P) in Glavnik M. (I) istočasno.

Skok v daljavo: 1. Korče 6.44 (P), 2. Outrata 5.98 (I), Stepišnik 5.805.

5000 m: 1. Krevs 17:8.8 (P), 2. Podpečan (Zeleznikar), 3. Sporn.

Metanje kladiva: 1. Stepišnik M. 34.23 (I), 2. Neli 32.15 (I), 3. Kallay 27.30.

Stafeta 4 × 100 m: 1. SK Ilirija (Neli, Orel, Habič, Stepišnik).

2. ASK Primorje (Raič, Kossec, Putinja, Kovacic).

Mariborski sport

Maribor, 17. maja.

Danes se je v Mariboru igralo drugo kolo medklubskega državnega prvenstva v tenisu, in sicer sta se srečala na igrišču S. K. Rapida S. K. Ptuj in S. K. Rapid. Zmagal je Rapid z 8:1. Prihodnje kolo se igra prihodnjo nedeljo v Mariboru med S. K. Rapidom in zmagovalcem iz tekme Čakovac-Zadar.

Slavnostna otvoritev novih teniških igrišč in klubovega doma I. S. S. K. Maribor. S. S. K. Maribor je ponovno dokazal, da spada med ona društva, ki so si stekla za kulturno povzdigo obmejne metropole kar največ zasluga. Po graditvi nogometnega igrišča s tribuno in drugimi potrebnimi stranskimi prostori, je kot prvi postavil zares za šport idealno založeno telesne kulture in higijene. Postavil je odlično teniško igrišče. Slavnostne otvoritve se je udeležil tudi zastopnik banke uprave dr. Potočnik, zastopnik mestne občine dr. Lipold in drugi odlični gostje. Svečano razpokoženje je bilo živ dokaz, kako visoko znajo tukajšnji krogi ceniti napravo, ki jo je poslavil ta klub po dolgem trudnem delu. Blagoslovitev prostorov in doma je izvršil g. prof. teologije Bogovič, ki je s krasnim nagovorom orisal pomen športa v današnji dobi. Prisotni so njegov govor burno akklamirali. Nato so si gostje ogledali nove športne naprave. Popoldne se je potem razvil živahen turnir celotnega klubovega članstva.

S. K. Ilirija: S. K. Zeleznikar 2:1 (1:0). Danes je po daljšem prestedku gostovala v Mariboru zopet ljubljanska Ilirija ter je odigrala s tukajšnjim S. K. Zeleznikarjem prijateljsko tekmo. Gostje so sicer odnesli zmago, toda ta zmaga ni bila prepričljiva. Domačini so bili ves čas igre v premoči, toda radi slabe igre Zeleznikarskega napada niso dosegli rezultata, ki bi odgovarjal poteku igre. Sodil je jako dobro g. dr. Plautšek.

Slovesna blagoslovitev dupleškega mostu

Maribor, 17. maja.

Že v zgodnjih jutranjih urah so se odpravile množice k slovesni otvoritvi in blagoslovitvi zgoraj omenjenega mostu, ki je bil že lansko leto jeseni izročen javnemu prometu. Tri deklice od Sv. Martina, Zitniške vasi in Sv. Miklavža so v lepih deklaracijah pozdravile došle goste na desnem bregu Drave. Vse goste je nato pozdravil predsednik pripravljalnega odbora Janko Kostanjšek s sledečim nagovorom:

Ne samo v imenu odbora, ampak prav posebej v imenu celokupnega prebivalstva ter v imenu vseh občin, ki so dolga leta zaman prosile oblasti in vlade, da jim uresničijo njihove želje, v imenu celega naroda na levem in desnem bregu Drave, se radujem, da se je s skupnimi močmi posrečilo postaviti most čez deročo Dravo.

Imenoma mi je čast pozdraviti zastopnika kraljeve vlade pooblaščenca bana, inšpektorja dr. Schaubachja, oba okrajna načelnika dr. Ipaveca in dr. Hacinca, podnačelnika okrajja Pluj dr. Bratinca, načelnika cestnega odbora in mesta Maribor dr. Juvana, župana mesta Pluja in načelnika pljuškega cestnega odbora g. Brenčiča, nadsvetnika Černetca, bivšega predsednika mariborske oblasti dr. Leskovarja, bivšega gerenta dr. Vebleta, velikega našega dobrotnika grofa Herbersteina, upravitelja Herbersteinovih posestev g. Keglja, zastopnike časopisja in župane vseh domačih občin, vsa društva in korporacije. Bodite nam vsi prisrčno pozdravljeni in Vam klidem: Naš slovenski dobrodošli!

Po pozdravnem govoru je pevski zbor »Jadranci« iz Maribora zapel pesem »Iz bratskog zagrljaja«. Nato je pred oltarjem, ki je bil postavljen sredi mostu, opravil obrede blagoslovitve mosta stolni župnik msgr. Umek, nakar jebral svečano mašo ob asistenci dekana Sagaja, župnika Starca in župnika Potočnika. Stolni župnik msgr. Umek je imel krasno, globoko zamišljeno pridigo. Med

mašo je pel pevski zbor »Jadranci«. Po svečanih obredih je razložil bivši narodni poslanec, načelnik cestnega odbora Franjo Zebot pred več ti-sočlavo množico v lepi besedi zgodovino mosta:

Današnja slovesnost priča, kaj se lahko doseže za napredek ljudstva in domovine, za gospodarsko izboljšanje naše lepe domovine, ako se dela v slogi, v medsebojnem razumevanju in po geslu: kar more, to mož je storiti dolžan. Cele decenije pred svetovno vojno, ko so bile gospodarske razmere mnogo bolj godne nego danes, so se naši prednamci borili in potegovali za nov most čez deročo Dravo ali, žali Bog, niso uspeli. Naši narodni nasprotniki, ki niso imeli v svojih rokah le vaje, ampak tudi politično in gospodarsko moč, niso hoteli dati tem lepim slovenskim krajem prometne zveze. Zakaj ne? Zgodovinska nesreča je: ker je tu bival slovenski rod, slovenski kmet. Ta je imel samo pravico in dolžnost plačevati davke, služiti cesarja: niti narodnih, niti gospodarskih pravic mu niso privoščili. Skozi desetletja so stavili našemu narodu v teh krajih toliko zaprek, da bi lahko o tem govorili dneve in dneve. Borba za ta most je dokaz, da ne pretiravam. In ko smo postali sami svoji, ko je Slovenec postal gospodar na svoji zemlji, smo s skupnimi močmi in s složnim delom uspeli, da smo zgradili v tem lepem kosu slovenske zemlje to, kar smo si iskreno želeli leta in leta.

Nato je v kratkih in jednatih besedah podal zgodovino in težko borbo za uresničenje želje okoliških občin, zgraditi preko Drave most, ki je bil tako nujno potreben.

Po slovesnem govoru g. Franja Zebota se je vršil slavnostni banket v Pakičevi gostilni, katerega so se udeležili zastopniki vseh oblasti, ki so bili navzoči pri blagoslovitvi mosta. Z banketa so poslali udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju in pozdravno brzojavko g. predsedniku vlade.

Ljubljanska nedelja

Kriza promenade - Fotografski atentati - Amaterski strelci - Slovo koroških Slovencev - Klotulanje na trgu - Dve nesreči

Ljubljana, 17. maja.

Naši zgodovinarji ne bodo kljub vsej svoji pretirani ljubezni do preteklosti in do najmanjših jevnih dogodkov nekoč mogli skoraj ničesar povedati o današnji nedelji v Ljubljani. Običajno ljudsko preseljevanje skoraj ni vredno omenbe, saj je vsakdo, ki se je količkaj zanimal za vreme, takoj uganil, da je prav malo Ljubljančanov ostalo v mestu. Dandanes je že tako, da se med vsemi stvarmi najslabše obnese optimizem. Optimizem v oblikanje gospodarske krize na primer se ni, pač pa se je danes izjemoma obnesel optimizem Ljubljančanov v lepo vreme.

Ljubljana doživlja poleg vseh mogočih kriz še eno, in sicer prav resno krizo, namreč krizo promenade. Včasih so bile govornice o lesenosti ljubljanske promenade samo simbolično opravljane, ampak ljubljanska promenada je te dni postala resnična, dasi zaenkrat samo napol lesena. Današnja dopoldanska promenada pa je imela poleg te lesene ovire še drugo, namreč v neurejenosti tivoljske drevoreda. Da se Ljubljančani nikakor ne morejo otresti ljubezni do Tivolija, pa je dokazal današnji obisk v nekdanjem glavnem drevoredu in vseh stranskih tivoljskih poteh. Če pa je imel kdo nekoč na ljubljanski promenadi smolo v simboličnem pomenu besede, je mogel danes s promenade v Šelenburgovi ulici odnesti nekaj smole tudi na podplatih.

Pa preganjanje dolgočasnih Ljubljančanov in za laskanje njihovih samoljubnosti, je bil prav dobrodošel domislek nekoga fotografa, ki že nekaj časa uprizarja prave fotografske atentate na nič sluteče ali pa že na vse najhuje pripravljene pasante na ulicah ter jih »filma«. Ali ni to krasno, ko more biti vsak svoj lastni »filmski junak«? To »filmanje« pa se je danes dopolnilo in še tudi popoldne razpaslo v pravo industrijo, tako rekoč v industrijo na tekoči trak. Izkazala pa se je tudi že znana ambicioznost Ljubljančanov, ki malo da se niso stekli iz bojazni, da jih ne bi filmski trak zgrešil.

To »filmanje« je postalo skoraj mala atrakcija ljubljanske promenade. Svetujemo Zvezji za tujski promet, naj se tega domisleka posluži pri iskanju atrakcij, ki naj privabijo tuje v naša letovišča.

Javna tajnost je že postalo dejstvo, da imamo v Ljubljani dve mogočni skupini, ki med seboj zelo ostro tekmujejo. To sta dve skupini naših amaterskih strelcev. Ena skupina se je valjala danes na strelišču na Dolenski cesti, druga pa na strelišču pod Rožnikom. Obe skupini sta bili vztrajni in streljanje obeh je našlo na obeh krajih mnogo poslušalcev. Obe skupini grozita, da bosta s svojimi produkti naj nadleževali vsako lepo nedeljo odslej dalje. Mnogo uspeha in mnogo zadetih ciljev želimo obema skupinama.

Skoraj edini kulturni dogodek,

če izvajamo druge, ki si po krivici lastijo naslov kulturnost, je bilo danes slovo koroških Slovencev od Ljubljane. Koroški Slovenci, igralci prosvetnega društva »Kot« v St. Jakobu v Rožu, so se danes poslovili od Ljubljane. Njihovo gostovanje v Ljubljani in prav tako gostovanje v Mariboru je potrdilo, naj bodo meje še takšne, vendar da kri ni voda in da je ljubezen med nami in njimi ostala neskaljena in bratovsko čista. Iz Maribora so se koroški igralci, 52 po številu, vrnili ob četrta na 11. Sprejeli so jih na kolodvoru člani Kluba koroških Slovencev ter jih spremili v ljubljanski dvor. Tam so imeli kratko malico, pri kateri jim je predsednik Kluba koroških

Slovencev dr. Felaher izročil lovorjev venec. Ljubljanska dekleta so koroške Slovence okrasila s cvetjem. St. Jakobčani so se poslovili iz Ljubljane in odpotovali v vlakom ob 11.35. Slovo je bilo skromno, vendar pa prisrčno. Na kolodvoru so jih spremljali člani »Kluba koroških Slovencev«, zastopniki akademskih in domoljubnih društev. Še kratke pa prisrčne besede v slovo ter nekaj lepih koroških narodnih pesmi — in bratje so odpotovali. Naj pridejo še večkrat v Ljubljano, ne samo kot dobrodošli gostje, temveč kot ljubljani bratje v domačo hišo — na svoje!

Drugače pa je današnja nedelja potekla v glavnem v ugotavljanju, kdo bo komu danes teden boter ali botrica. Poleg teh sklepanj so se govornice polastile tudi

male senzacije.

ki se je pripetila davi navse zgodaj na Pogačarjevem trgu. Prišlo je skoraj do majhne ljubavne drame in do prav resnega konflikta. Neki mladenič — strašen črv ljubosumnosti mora razjedati njegovo notranjost — je davil napadel na omenjenem trgu svojo 20-letno zaročenko Jožeko W. Prav neromantično, a po vsem stvarno realistično, je nadebudni kavalir dekle tako neusmišljeno pretepel, da je revica omedlela. Klotefe njenega zaročenca so bile tako krepke, da je dobila celo majhne poškodbe na glavi. Moral je posredovati reševalni voz, ki je nezavestno dekle odpeljal v bolnišnico. Ljubljanski jeziki pa priznajo že tako izvrstno funkcionirajo, da je čez nekaj ur zvedela o tem pomembnem dogodku že vsa Ljubljana.

V bolnišnico so sprejeli še dva ponesrečenca. Prvi je 14-letni Ivan Martinec, sin posestnika iz Škofljice. Ta je večraj popoldne imel opraviti pri rezanju slame. Slamorezница pa mu je zmečkala prste na desni roki. Danes je bil sprejet v bolnišnico.

Snoči pa je bil sprejet v bolnišnico 48-letni mizarški pomočnik Valentin Stare iz Ljubljane. Tega so v četrtek na Resljevi cesti podrli konji grajskega Codellija. Stare je dobil poškodbe na levi roki, nogi, po telesu in na glavi. V bolnišnico pa je odšel šele v soboto zvečer.

Napad na Ježici

Ob petih popoldne je prišlo na Ježici do razburljivega spopada. 27 letni ključavničar Alfonz

Na kolesu je imel svojo zaročenko. Na cesti ga je brez vsakega povoda napadla skupina treh Bosancev. Eden teh Bosancev je zabodel kralja z nožem pod hrbet. Na pomoč je prihitel kralju Ivan Jakob z Ježice. Ta pa je po nesreči blizu skupine padel na tla in tedaj je Bosanec sunil še njega z nožem v hrbet.

O dogodku smo dobili od očividca še naslednje poročilo: Trije Bosanci, ki so napadli kralja so bili pijani. Zastavili so cesto z noži v rokah in se znesli pač nad kraljem kot prvim pasantom, ki so ga dobili v roke. Oba ranjena. Kralj in Jakob, sta bila prepeljana z nekim privatnim avtom v ljubljansko bolnišnico. Malo kasneje se je pripeljal s kolesom po cesti tudi znani ljubljanski zdravnik. Bosanci so hoteli napasti tudi njega vendar pa so se ustrašili zdravnikove mladostnosti in odočnosti, s katero je poljal mimo njih. Ljudje so poklicali takoj črnuške orožnike, ki so prihiteli in hoteli aretirati Bosance. Lahko pa je šlo to samo pri enem, medtem, ko eta se druga dva z vso srditostjo branila. Enega je moral orožnik prav s silo aretirati.

Davkarja podeželskega mesta so strašno boleli zobje. Na vprašanje, zakaj ne gre k zobozdravniku, je menil:

»Ne upam si, ker sem obema tukajšnjima zdravnikoma zvišal davek.«

Najfinejša moka ni tako fina kakor prašek, ki se podeluje za Odol-zobno pasto. Odol-zobna pasta čisti dobro in čuva Vaše zobje.

Po Jugoslaviji

»Črna roka«. V petek ponoči se je v vasi Kuštilju pri Vršču zgodil strahoviti roparski umor. V hišo trgovca Josipa Korča, 82 letnega starca so vdrla neznanj roparji, zadavili njega in njegovo tudi že staro ženo, pobrali vse, kar so dosegli, in nato napregli konja in voz ter se s plenom izgubili v noč. Po sledovih je videti, da so bili roparji trije in da se je med njimi in starcem razvila obupna borba, v kateri je starček podlegel. — Josip Korča je bil znan bogataš. Pred nekaj dnevi je prejel pismo s podpisom »Črna roka«, ki je od njega zahtevala, naj položi na gotovo mesto ob določenem času 30.000 dinarjev, sicer bo umorjen. Korča tega ni vzel za resno in tudi ni obvestil orožništva. To neprevidnost je plačal s svojim življenjem. — Borba med zločincem in starim možem je morala biti v resnici strašna. Roparji so oba, njega in njegovo ženo Jeleno, na najbrutalnejši način zadavili. Odnegli so prav vse, kar je bilo vrednega, med tem tudi precej gotovine. Za brutalnimi zločinci ni nobenega sledu. V soboto je orožništvo aretiralo sumljivo cigansko trojico, dva moška in eno žensko, vendar ti trije najbrže niso izvršili tega strahotnega dejanja.

Kup opeke pokopal pod seboj dva otroka. V Novem Sadu se je v petek popoldne pripetila huda nesreča. Dva otročiča, petletni Tino Drakulič in sedemletni Ivica Nozdvanovič sta se igrala v bližini visoko zložene skladownice opeke. Naenkrat sta se domislila, da bi splezala na skladownico. Rečeno — storjeno! Toda komaj sta prilezla pod vrh skladownice, se je ta podrla in pokopala oba nesrečna malčka pod seboj. Brž so jima priskočili na pomoč delavci, ki so delali v bližini, vendar prepozno. Tino Drakulič je bil že mrtev. Njegovo glavo je opeka povsem zmečkala. Ivica pa so prepeljali v bolnišnico, vendar je njegovo stanje brezupno.

Smrtna sodba. Sodišče v Beli Crkvi je te dni obsodilo na smrt na večalih cigana Josipa Horvatha, ki je izvršil roparski umor nad gostilničarjem Vindauerjem v Vršču.

Strašno dejanje zakonske žene. Iz Banjaluke poročajo: V vasi Dragotinju, okraj Prijedor so te dni odkrili strašen zločin, kakršnih malo pozna kriminalna kronika. — V omenjeni vasi je živel precej revno težak Djuraj Gojnič s svojo ženo Djujo in 13 letnim sinom Milanom. Djuradi se ni posebno razumel s svojo ženo, ki je bila nenavadno močna. Djuja je zadnje čase neprestano kovala načrt, kako bi se iznebila svojega moža. Te dni ponoči je bila že vsa mala družina, ki je spala v skupni sobi, v globokem snu. Naenkrat pa se je Djuja prebudila, vstala, pograbila sekiro in ubila svojega moža. Sin Milan je trdno spal in ni ničesar opazil. Nato je zavlekla njegovo truplo v hlev in ga pokrila s slamo. Zjutraj pa je šla na vze zgodaj okrog sosedov in bridko tožila, kako jo skrbi, ker se njen mož še ni vrnil domov. Naslednjo noč pa je Djuja povedala svojemu sinu, kaj je storila, in ga obenem pregovorila, naj ji pomaga zavleči očetovo truplo na železniško progo, ki teče kakih 300 metrov proč od hiše. Milan se je udal in nato sta skupno položila očetovo truplo na tračnice. Kmalu za tem je privozil vlak, ki je vlekel Djuradjevo truplo s seboj, in ga na nekem ovinku, po kakih 300 metrih, vrgel s proge. Ko so naslednje jutro našli truplo, ni nihče mislil, da je Djuradi izvršil samoumor.

Ronald Wright:

Vlom

Cardew je že več dni opazoval grad na koncu vasi. V njem je stanovala Lady Bayfield, precej petična ženska. Cardewu je bil posebno pri srcu dragocen nakit, ki ga je dama hranila v leseni kaseti v predalu svoje toaletne mizice. Dama se je seveda bala vlomilcev in je v to svrhu najela krepkega slugo, ki je bil svoje dni dober boksač in je vrhu tega tudi znal streljati z revolverjem. Vse to je Cardewu povedala Jeanne, sobarica Lady Bayfields. Precej svoje zgovornosti je moral uporabiti, da se mu je to posrečilo, vendar Cardew se ni nikoli prenačil.

Dekleta rada poslušajo slaspeve njihovih lepoti in Cardew ni štedil z njimi. Dejal ji je tudi, da je preveč pametna, da bi še nadalje garala za tako majhno plačo, ko vendar lahko zasluži majhno premoženje. Drugača da ji ni treba storiti, kakor odpreti vrata v knjižnico.

Nekega večera, ko je Cardew oprezoval okrog gradu, je prišla k njemu v vrnemirjena: »Danes gre gospa k neki slavnosti v vas. Prišla bo zelo pozno domov in jaz jo moram počakati.«

»Dobro,« je odvrnil Cardew. »Zelo ugodna prilika. Ali bi mogli vi Jeanne, pustiti vrata na balkon odprta?«

»Misliha sem že na to. Toda, kaj dobim jaz?«

»Hm, to odvisi pač od velikosti plena. O tem bova pozneje govorila. Le zaupajte mi! Ob pol dvanajstih pridem!«

Točno ob pol dvanajstih je Cardew splezal na balkon. S seboj je nosil le najpotrebnejše orodje. Velika vrata v knjižnico so bila odprta na stotaj. Neslišno se je plazil v sobo. Previdno je

ali da se je zgodila nesreča, ker so vsi predobro poznali Djujo. Orožniki so jo takoj prijeli in po kratkem obotavljanju je v celoti priznala svoj nagnusni zločin. Za svojega sina je izjavila, da ni kriv. Orožništvo je oba odvedlo v zapore.

Gospa, bodite dosledni in perite le s pravim terpentinovim milom Gazela. Stotisoče gospodinj pere le z Gazelo in gotovo bo tudi Vam izvrstno služilo.

Angleški učitelji v naših planinah

Angleži do sedaj niso ravno v množicah posekali naše gore. V bodoče pa se bo menda to izpremenilo. Je med nami več ljudi, ki delajo za zblizanje tega velikega naroda z nami in za spoznavanje naših prelepih gora. V zadnjem času je posebno knjiža gospe Copeland o naših Alpah vzbudila med Angleži veliko zanimanje za naše kraje. Posledice se že kažejo. Poleg gostejših posetov posameznikov se je letos prijavila skupina trideset učiteljev oziroma učiteljskih kandidatov, ki bodo prišli k nam 5. avgusta. Dogovorili so se že v Slov. planinskem društvu, da bodo ostali v Kamniški Bistrici štirinajst dni. Od tam bodo delali izlete po Kamniških planinah. Tretji teden bodo prebili v Ljubljani, od koder bodo pohiteli na Bled, v Bohinj in tudi v katero izmed naših podzemskih jam. Dusa tega lepega obiska je seveda neumorna gospa Copeland, lektorica angleškega jezika na našem vseučilišču. Ker pa bodo obiskovalci hodili po naših Kamniških planinah le v manjših skupinah ter delali ture, ki jim bodo primerne — nekateri le lažje, drugi tudi plezalne — zato je potrebno, da bi se prijavilo nekoliko naših planincev, ki morda obvladajo nekoliko angleščine, da bi bili posebno v času od 5. do 17. avgusta na razpolago za vodstvo. Posebno bi bili v to poklicani naši učitelji. Oni, ki bi hoteli sodelovati kot vodniki, naj se blagovolijo pisмено javiti na naslov: Kunaver Pavel, ravnatelj meščanske šole, Zgornja Siska 190. Končno pripominjam, da se bo posebno tod požitvalnost izplačala. Naša domovina je še vse premalo znana med Angleži; samo knjiže in časopisi niso zadostna propaganda. Sedaj pa imamo priliko, da razkažemo lepote domovine onim, ki so poklicani, da vzgajajo narod. Z živo besedo bodo vsemali mlada srca tisočev največjega naroda cela desetletja za kraje in ljudi, za katere se bodo navdušili. Zato: poklicani morajo na delo in na pomoč!

K. P.

Komorni večer konservatoristov

V petek 15. t. m. je bil v Filharmoniji v okvirju letošnjih produkcij gojencev konservatorija v Ljubljani komorni večer.

Gojenci iz šole izvrstnega prof. Jana Slaisa: prvi violinist L. Pfeifer, drugi violinist Stanič F. in violinist Šušteršič V., dalje učenec prof. Berana za cello O. Bajde so se strnili v komorni kvartet in podali Mozartov kvartet D-dur v spomina 175 letnice rojstva mojstra, Ravelov kvartet, v zvezi s pianistom M. Lipovskom pa sta Pfeifer in Bajde podala še Novakov Klavirski trio Quasi una ballata op. 27.

Mozartov mladostni kvartet je bil podan s klasično čistostjo in finim umevanjem njegovega stila. Čudili smo se dobri šoli posameznih igrancev, nič manj pa njih skupni igri, ki je bila zelo lepo enotno ubrana, nekatera mesta so bila kar zelo podana. Novakov novoromantični baladni ton s svojo zmerno moderno harmoniko je s svojo toplino ogrel, Ravelov kvartet v štirih stavkih, zlasti drugi stavek in pa četrti sta pa stavila na izvajaje velike naloge. Vendar je koncert lepo uspel in je bil mladi kvartet navdušeno sprejet. Da bi se držal in se izpopolnjeval in nam postal reden koncertni komorni faktor!

tipal v temi naprej, ko mu je nenadoma stopila na pot postava. Bila je Jeanne.

»Sluga se ni šel spat,« mu je zašepetala. »Ravnati morate tiho kakor miš. Pojdite po stopnicah in potem skozi druga vrata na levo.«

Hvaležno ji je stisnil roko in se splazil dalje. Nekaj trenutkov pozneje je že stopil v sobo. Ob medlem svitu svoje žepne svetilke je po prstih stopal proti toaletni mizici. V naslednjem hipu je bila knezeta z nakitom že v njegovih rokah. Zmagoslavno se je nasmešnil.

V tem trenutku so zaškripala vrata. Prikazala se Jeannina glava. — »Sluga vas je slišal. Vsak hip bo tu. Brž skozi okno! Jaz bom kričala, da me ne osumijo.«

Cardew je ročno odprl okno in splezal dol. Ko je zautil pod nogami trda tla, je stekel, kar so ga nesle noge, in se ustavil šele v malem gozdičku na obronku vasi.

Zadovoljno se je smehljaj in ponavljal sam pri sebi: »Pametno dekle.« Njegovo bistro uho je ujelo še gozdnijsko glas sluge in nato se je razlegnilo v nočno tišino nekaj strelcev in histerično kričanje Jeanne.

Naslednji dan je Cardew mirno sedel v neki londonski kavarni in bral jutranjo izdajo nekega lista. Njegovo pozornost je zbudila kratka notica: »Nocoj se je zgodil v Oakwood Manor drzen vlom. Neznani vlomilec je vdrl v grad Lady Bayfields in odnesel nakit v vrednosti 20.000 funtov. Sobarica je dobila živčni napad in je morala za nekaj časa zapustiti svojo službo, da se doma zopet opomore. Do sedaj policija še ni nikogar aretirala.«

Cardew je vzdihnil. Reč, podletno dekle, tito Jeanne! Kaseta, ki jo je ukradel v Oakwood Manor, je bila namreč prazna...

Družba „ILIRIJA“ Premog
Dunaška cesta št. 46 Drva
Telefon: 2820 Koka

Življenje v globinah morja

Popolna tišina — popolna tema

Pogoji, od katerih zavisi življenje na naši zemlji, so na njeni površini tako različni in mnogovrstni, kakor je različen in mnogovrsten značaj kopnega nad obema tečajema. Ta raznolikost vpliva na vse življenje na kopnem, kar se opaža pri vseh živalih in rastlinah v posameznih predelih. V morju pa so ti pogoji bolj enolični, vendar pa je tudi tu razlika med življenjem v gornjih in spodnjih plasteh. Življenje v gornjih plasteh morja izkazuje še vedno odvisnost od zemljepisno-klimatskih razmer posameznih širin. Ta odvisnost pa izginja, čim globlje gremo v morje. V veliki morski globini so pogoji življenja povsod enaki in je prav tako tudi življenje enako.

V globinah morja, pa bodisi na ravniku ali na tečajih, vlada povsod enaka temperatura. Je zelo nizka in znaša komaj nekaj stopinj nad ničlo. Četudi vlada na tečajih silen mraz, na ravniku pa pripeka vroče sonce, se vendar to v globinah ne občuti. Ker v globine nad 400 metrov pod morjem ne prodre več noben sončni žarek, je tam doli popolna tema, in ker od tisoč metrov naprej ni večjega gibanja vodnih mas, vlada tam doli popolna tišina.

V te globine človeško oko še ni pogledalo. Za nas so popolnoma tajna in še v preteklem stoletju se je splošno mislilo, da so globine morja povsem zapuščená vodna puščava brez vsakih živin bitij. To mnenje je bilo tem bolj opravičeno, ker je v velikih morskih globinah treba računati s silnim pritiskom vodnih mas, pod katerimi se stisne še tako trda snov. Kako naj torej tak pritisk vzdrži živo bitje?

Pa vendar ti podmorski predeli niso nikakoli puščava. Novejša raziskovanja so pokazala, da živi tam doli cela množica živih bitij najrazličnejše vrste. Nekatere od njih žive samo na morskem dnu, druge pa tudi plavajo. Vendar pa je to za nas še velika tajnost. S pomočjo mreže so sicer izveleli na dan nekaj živalic, vendar čaka prirodoopisec še ogromno delo, če bodo hoteli saj približno prodreti v tajnost življenja morskih globin. Vendar pa so do sedaj ugotovili, da se življenje v velikih morskih globinah silno razlikuje od življenja v

gornjih morskih plasteh. Izvzemši bakterije ni tu prav nobenih rastlin, niti enostaničnih alg, ki se v ogromnih količinah kot takozvani planktoni nahajajo v gornjih plasteh morja. Rastlina rabi za gradbo svojega organizma predvsem svetlobe, tam doli pa vlada večna tema.

Ravno te alge — planktoni — v gornjih morskih plasteh pa igrajo veliko vlogo za življenje v morskih globinah. Od njih prav za prav zavisi življenje v morskih globinah. Posredno ali neposredno se itak vse živali, bodisi na kopnem ali v morju, hranijo z rastlinami. Ali se hranijo z njimi neposredno, ali pa jedo živali, ki uživajo rastlinsko hrano. Edino rastlino lahko pretvori anorganske snovi v organske. Planktoni, čeprav silno majhni, so ogromen material hrane. Pomisliti moramo, da živi v enem kubičnem metru morske vode v gornjih plasteh na milijone enostaničnih alg. Od teh izumre vsak dan ena tretjina in pada v večje globine v obliki neprestanega dežja organskih snovi. Ustavi se pa na morskem dnu in tu služijo kot hrana raznim gobam, polžem, malim rakom in drugim prebivalcem morskega dna. Mnogo te organske snovi izgine seveda že med padanjem, ker jo porabijo številne ribe. Zato pride v večje globine le malo teh snovi in radi tega vlada tu neusmiljena vojna med živimi bitji.

Kakor že omenjeno, ne prodre v te globine noben sončni žarek in vlada torej v njih popolna tema. Zato je večina teh živali povsem slepih. Mesto oči imajo zelo razvita tipala, ki so včasih daljša kakor telo same živali. Druge živali morskih globin pa imajo ravno oči silno razvite in zavzemajo oči večino telesa. Tretje pa imajo zopet takozvane teleskopske oči, s katerimi je žival usposobljena, da ujame še tako majhen žarek svetlobe.

Treba pa je še odgovoriti na vprašanje, čemu rabijo te živali oči, ko vendar vlada tam doli popolna tema. Te globine imajo svojo lastno svetlobo, s čudovitim fosforescencijam. Ni še povsem raziskano, odkod živalim ta svetloba. Je sicer zelo malenkostna, vendar zadostuje finim vidnim organom podmorskih prebivalcev.

Vsa živa bitja v morskih globinah imajo zelo nežno telo in je pravcati čudež, da vzdrže silen pritisk vodnih mas, ki znaša na stotine atmosfer. Na to vprašanje je znanost že odgovorila. Njihovo telo je sestavljeno večinoma iz vode, torej je samo izpolnjeno z istim pritiskom, kateremu je podvrženo. Izven svojih temnih globin ne morejo živeti. Če jih izvlečemo z mrežo na površje, se ne morejo dovolj hitro privaditi manjšemu pritisku. Radi notranjega močnejšega pritiska jim poči mehur ali kaj drugega. Še bolj pa deluje nanje sprememba temperature, ker so navajene na ledenomirno vodo.

Silno raznoliko je življenje v morskih globinah, vendar žalibog še zelo malo raziskano. Tu čaka znanstvenike še velika naloga. Brez dvoma bodo prišle na dan še silne zanimivosti, o katerih se nam danes niti ne sanja.

Podzemna trdnjava zlata

Kako varuje Francoska drž. banka svojo zlato zalogo

Zlata zaloga Francije je v teku zadnjih let narasla za 47 odstotkov. Predstavlja vrednost 56 milijard frankov

in s tem najbogatejšo zlato zalogo Evrope. Ne zaostaja dosti za največjo zlato zalogo sveta, ki jo varujejo ameriške državne banke. Polovica tega francoskega zlata je shranjena v podzemskih prostorih Francoske banke. Ti prostori tvorijo trdnjavo, ki je utrjena

z jeklom, vodo in skalami.

Neki newyorški poročevalec, ki mu je bilo dovoljeno, ogledati si trdnjavo, piše o njej med drugim sledeče:

»Bombe, ki bi jih metala letala nad Parizom, bi nikdar ne mogle prebiti oklepa, ki štiti posameznike celice, in v slučaju revolte bi lahko tisoč mož, vojakov in bančnih uradnikov, vzdržalo večtedensko obleganje. Inženjerji, ki so gradili to trdnjavo, so pretresli natančno

vsako nevarnost, ki bi v gotovem slučaju lahko grozila trdnjavi in z njo pri svojih načrtih tudi računali. Prostor leže pod skalnatim stropom, ki je debel 32 metrov. Pri delu so inženjerji naleteli na podzemsko reko Grange Bateliere in takoj sklenili, da bodo to reko uporabili kot obrambo proti podminiranju utrd. Speljali so njeno vodo v številne kanale, ki se vije okrog vodo-nepropustnih sten. Posebno pozornost so posvetili graditelji vhodu v trdnjavo. Vrata so iz cementa in jekla in tehtajo okrog osem ton. Z lahkim pritiskom vzvoda pa se da v najkrajšem času njih težo povečati še za nadaljnjih 12 ton. Če bi jutri izbruhnila v Parizu revolucija, bi se francoska banka lahko takoj spremenila v vojno trdnjavo, ki bi lahko kljubovala napadom upornikov. 60 zračnih cevi, katerih izhodi so najskrbneje zakriti, tako da bi jih oblegovanci na noben način ne mogli najti, bi dovajala oblegancem dovolj svežega zraka. Ravno tako je poskrbljeno tudi za hrano oblegancev. Pripravljen so kuhinje, ki bi s lahko dnevno kuhale hrano za tisoč oseb, in tudi žive bi se lahko sproti dobavljale.

Zlato na Slovaškem

Kakor poroča »Slovensky Vychod«, je te dni v Čučunu na Slovaškem začela obratovati izpiralnica zlata, ki je opremljena z najmodernejšimi ameriškimimi stroji. Pri Čučunu je že od leta 1802 rudnik antimona, ki pa so ga leta 1929 radi uverljivosti opustili. Že pred sto leti so včasih pri kopanju našli na zlato. V zadnjih mesecih pa se je začel zanimati za rudnik češkoslovaški državni geološki inštitut, čigar strokovnjaško mnenje je bilo, da bi moderna izpiralnica zlata tam dobro uspevala. Seveda so podvzeli vse potrebne ukrepe glede varnosti. »Zlati rudniki« so obdani z visoko in bodečo žično mrežo.

Predsednik Hoover, svetovni rekord v telefoniranju

Iz Washingtona poročajo: Statistiki so prešteli vse telefonske pogovore, ki jih je imel predsednik Hoover od 4. marca 1929, ko je prevzel predsedstvo združenih držav. Ugotovili so, da je Hoover v tem času vodil po telefonu nič manj kakor 711.780 pogovorov. To je obenem tudi svetovni rekord v telefonskih pogovorih.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane vloge po dogovoru ter brez vsakega odbitka. Tudi rentni davek plačuje posojilnica sama. — Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvi v lastni palači, zidani še pred vojsko iz lastnih sredstev. Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposestvoj in drugo lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi z neomejenim jamstvom za vloge vsi člani z vsem svojim premoženjem, ki presega večkratno vrednost vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad 180 milijonov dinarjev

Navihani solarček. — Kako to, da imaš v vedanju nezadostno? — Nikar si s tem ne beli glave, papa, saj živimo v dobi ponarejenih listin. Morda je tudi moje spričevalo ponarejeno.

Prav takšen bedak. — Glej Pavel, reče žena, na onem vogalu si me vedno čakal, ko sva bila še zaročena! — Saj res, odvrne mož, glej že zopet stoji tam takšen bedak.

Pred odhodom vlaka. Mož na stopnicah vagona: »Gospod sprevodnik, ali imam še čas posloviti se od žene?« To je od visno od tega, kako dolgo sta poročena.

Špeceritsko in kolonijalno blago, umetna gnojila, cement itd. itd. dobavlja

Gospodarska zveza v Ljubljani

Najnovejši „Sachs“

motorji, dvokolesa, otroški vozički, živalni stroji, nosa mezni deli, pnevmatika, čepki franko. Najnižje cene.

„TRIBUNA“ F. B. L. Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

GAZELA TERPENTINOVO MILO JE NEPOGREŠLJIVO V VSAKEM DOBREM GOSPODINSTVU. PAZITE NA IME „GAZELA“.

Inserirajte v „Slov. listu!“

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA

BRZOJAVNI NASLOV: GOSPOBANKA

D. D. V LJUBLJANI (Miklošičeva 10)

TELEFON ŠTEV.: 2057, 2470, 2979

Vloge nad Din 500.000.000.-

PODRUŽNICE: Bled, Novi Sad, Kranj, Šibenik, Maribor, Kočevje, Celje, Sombor, Džakovo, Split.

Kapital in rezerva nad Din 16.000.000.-

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje

Poslovne zveze s prvovrstnimi zavodi na vseh tržiščih v tuzemstvu in inozemstvu

Dvajset tisoč milj pod morjem

spisal

JULES VERNE.

46

»Konzulent!« sem vzkliknil. »Konzulent!« »Lepo vas prosim, gospod profesor, ali naju ni ta lopov prvi napadel?«

»Ze res, Konzulent, toda človeško življenje je več vredno ko školkja.«

»Ljubše bi mi bilo, da mi je razbil ramo nego školkjo, ki je več vredna ko vseh tisoč teh-le nepridipravov.«

Med tem se je bil položaj zelo izpremenil. Pojavili so se čolni, takozvane piroge, ki so izdoblene iz debla drevesa, so dolge in ozke ter silno pripravne za plovbo po ožinah. V njih so sedeli divjaki, ki so kaj spretno veslali. Brez dvoma so ti divjaki belokožce poznali in jim tudi njihove ladje niso bile tuje. Bogle kaj so si neki mislili o našem dolgem železnem cilindru, ki ni imel ne jarbol ne dimnika? Od začetka so se ga gotovo bali ter se mu niso upali približati, toda ko so videli, da se na njem nič ne gane, jih je strah minil. Naša puška, ki je bila kakor znano, tako konstruirana, da strel ni počil, jih tudi ni posebno ustrašila. Človek se strela boji le, če obenem poč. Piroge so se nam bile že močno približale in puščice so se usule na nas ko dež.

»Umaknimo se,« je dejal Konzulent, »ta dež utegne biti strupen.«

Umaknila sva se skozi odprtino v notranjost ladje.

»Treba je obvestiti kapitana,« sem dejal, ko sva bila dospelá doli. Podal sem se v salon, kjer pa kapitana nisem našel. Ojunačil sem se in potrkal na vrata njegove kabine. Kapitan je zaklical: »Napreji!

Ko sem vstopil, sem ga našel vtoplejenega v nek algebraičen račun.

»Ali motim?« sem vprašal.

»Nič ne de,« je dejal, »gotovo imate resen vzrok, da ste me poiskali.«

»Zelo resen! Piroge divjakov obkrožajo »Nautilus«. Brez dvoma nas bo čez nekaj minut napadlo več sto ljudozrcev.«

»Kaj ne poveste,« je mirno odgovoril kapitan Nemo, »torej na svojih pirogah so prišli?«

»Da, gospod kapitan.«

»V tem slučaju, gospod profesor, se mi zdi zadosti, če zatvorimo odprtino.«

»Se razume, saj sem Vam ravno to hotel reči.«

»To je silno lahko,« je dejal kapitan Nemo in pritisnil na električen gumb. »Odprtina je zaprta. Menda se ne bojite, da bi divjaki razbili stene, ki so kljubovale kroglaš vaše fregate?«

»Teža se res ne bojim. Opasnost pa kljub temu ni minula.«

»Sem radoveden, kaj mislite.«

»Če bo treba jutri odpreti zaklop, da se obnovi zrak...«

»To bo vsekakor potrebno, zakaj »Nautilus« zajema zrak enako kakor kit.«

»Torej če bomo odprli zaklop, potem ne vem, na kakšen način bo mogoče zabraniti Papuancem, da udrejo v našo podmornico.«

»To bomo že videli,« je z največjo ravnodušnostjo končal kapitan to razmišljanje.

Po teh besedah sem se hotel posloviti, toda kapitan Nemo me je zadržal in me povabil, naj sedem. Spraševal me je, kaj smo na otoku počenjali, kaj in kako smo lovili, in ni mogel razumeti, kako more človek biti tako lakomen mesa kakor Ned Land. V obče je bil kapitan sila ljubeznjiv. Najbrž ga je vese-

lilo, kako me bo drugi dan zopet presenetil. Začela sva govoriti o sedanji legi »Nautilusa«, ki je običajno na istem mestu, kjer bi se bil svojčas kmalu ponesrečil Dumont d'Urville. Kapitan je dejal:

»To je bil eden najbolj inteligentnih morjeplovcev našega naroda. Bil je vam Francozom to, kar je bil Angležem Cook. Nesrečni raziskovalec! Srečno je obplul ledene gore južnega tečaja, brez škode je plul skozi ožine koraljišč Oceanije, ljudozrci Tihega oceana mu niso storili nič žalega — pa je končal svoje življenje ob železniški nesreči v vlaklu!«

Potem sva na karti še enkrat zasledovala pota francoskega pomorca, ki je dvakrat poskušal doseči južni tečaj, pri čemer je odkril deželo Adelije in Louis-Philippa.

»Velike so tudi njegove hidrografične študije otočja Tihega oceana,« je dejal kapitan, »seveda se ne morejo primerjati z mojimi. Delal je na korvetah »Astrolabe« in »Zélée«, ki ju je ocean pošteno izdelal, dočim moj »Nautilus« notri v oceanu predstavlja delovno sobo, v kateri je mogoče ravno tako mirno študirati kakor v najlepšem laboratoriju v Parizu.«

»V nečem pa je usoda »Nautilusa« podobna usodi Dumont d'Urvilleovih korvet.«

»V čem neki, gospod profesor?«

»Da je ravno tako običaj na dnu kakor »Astrolabe« in »Zélée.«

»Motite se; »Nautilus« ni prav nič običaj na dnu. Moja ladja je zgrajena tako, da na morskem dnu lahko enostavno počiva. Zato ji ni treba manevrov in težkega truda, da zopet vzplava. »Astrolabe« in »Zélée« bi se bile kmalu razbile, dočim »Nautilus« ne preti niti najmanjša nevarnost. Jutri točno ob uri, ki sem jo napovedal, bo plima ladjo mirno dvignila, in »Nautilus« bo nadaljeval svojo pot.«

»Kapitan, ne dvomim...«